

Ковальов О. Р.

Студент 1 курсу спеціальності «Право» ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Ляшенко Р. Д., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правознавства ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна

Громадянське суспільство як чинник євроінтеграції України

Євроінтеграційні процеси і членство України в Європейському Союзі є основним інструментом реалізації національних інтересів, розбудови правової та демократичної держави, зміцнення вже існуючих та впровадження нових механізмів функціонування громадянського суспільства в Україні відповідно до європейського зразка. Вхідження України в ЄС – це запорука подальшого зміцнення вітчизняних позицій на міжнародній арені. У цьому контексті особливо важливим є правовий аналіз здобутків та напрацювань, а також моніторинг наступних кроків української держави у процесі наближення до ЄС, а значить і до зміцнення демократичних засад та верховенства права.

Проблематика формування в Україні громадянського суспільства є головною з переліку вимог для обов'язкового виконання на шляху до вступу в ЄС як повноцінного суб'єкта міжнародної спільноти. Але, з огляду на реалії сьогодення, однією з перешкод на шляху розбудови громадянського суспільства в Україні виступають суттєві прогалини в теоретичній і методологічній базах через недостатню досліджуваність цих елементів. Європейська спільнота вже на декілька кроків вперед просунулася в цьому питанні. Модель упровадження в життя «процвітаючої держави» відтіснила на другий план дослідження концепції громадянського суспільства, оскільки перебрала на себе низку завдань, які раніше були притаманні йому. Досвід європейської цивілізації довів, що без постійного вдосконалення та розвитку громадянського суспільства, ефективний розвиток самої держави значно гальмується або і взагалі припиняється. Запорукою функціонування міцного та довготривалого громадянського суспільства є постійний діалог за схемами: «індивід та політична влада», «суспільство та держава». Саме на такій концепції взаємодії між цими елементами і будується ідеал громадянського суспільства в цілому, тобто його рівень розвитку – це лише питання їхньої ефективної співпраці та взаємодоповнення. Досягнення стратегічної мети держави щодо набуття Україною статусу асоційованого та у перспективі повноправного члена Європейського Союзу потребує формування відповідних внутрішніх передумов шляхом проведення системних реформ соціально-економічної системи, розвитку громадянського суспільства, зміцнення

демократичних інституцій, пошуку найбільш ефективної моделі забезпечення національної безпеки, розвитку нашої держави як незалежної та суверенної [1, с.164].

Основними критеріями життєдіяльності європейських країн є розвиток демократії, громадянського суспільства, соціальної та правової держави. Європейський вектор розвитку України зумовлює потребу руху у напрямку європейської цивілізаційної моделі, закріплення європейських критеріїв. Такий вибір зумовлений пошуками місця України у Світовому співтоваристві, необхідністю підвищення конкурентоспроможності країни, її виходу з групи країн «третього світу». Прогрес у всіх сферах життєдіяльності суспільства і держави можливий лише за умови функціонування та розвитку активного громадянського суспільства. Варто зазначити, що Європейський Комісар з розширення і Європейської політики сусідства Штефан Фюле та екс-Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк підписали нову програму з підтримки громадянського суспільства в Україні. Мета цієї програми – зміцнити роль громадянського суспільства у сприянні демократичним реформам та загальному соціально-економічному розвитку України. Тобто, надасть організаціям фінансування, призначене для зміцнення їхньої спроможності у проведенні аналізу реформ. Це важливо для підтримки створення структурованого діалогу між владою та громадянським суспільством.

Отже, громадянське суспільство в Україні має вдосконалюватися не лише шляхом співпраці з державою, що, як зрозуміло, обов'язково, але також завдяки участі кожного свідомого громадянина в демократичних процесах. Створення громадянського суспільства має ініціюватися суспільством, оскільки відстоювання власних фундаментальних прав і свобод, визначених Конституцією України, побудова демократичної, соціальної, правової держави повинна стати дороговказом кожного свідомого українця. Україна лише тоді зможе відповідати європейським стандартам, коли доведе, що насправді розглядає громадянське суспільство як дієвого та рівноправного учасника соціально-економічних і політичних реформ. Дослідження механізмів вирішення існуючих проблем у процесі становлення й розвитку громадянського суспільства та налагодженні ефективної взаємодії з органами влади є предметом подальших наукових пошуків [2, с.74].

Проблема взаємовідносин громадянського суспільства і держави стає зараз своєрідним ключем до з'ясування перспектив людини та суспільства у третьому тисячоріччі. Громадянське суспільство і соціальна, демократична, правова держава являють собою сукупність уніфікованих історією критеріїв, що дозволяють реально оцінити ступінь відповідності конкретної суспільно-політичної дійсності інтересам людей. Виходячи з реальної ситуації, котра зараз склалася в Україні, слід констатувати, що розбудова громадянського суспільства вимагає здобуття статусу окремого, пріоритетного напрямку державної політики і має входити до неї як першочергове практичне завдання. Саме цим напрямом країна здатна вийти з «зачарованого кола», у якому без розвинутого громадянського суспільства не можна створити демократичну, соціальну, правову державу, що задекларовано у статті 1 Конституції України. А без демократичної, соціальної, правової держави годі й очікувати становлення повноцінного, «розфрагментованого» громадянського суспільства. Отож, з точки зору інтересів громадянського суспільства, політика державотворення покликана передбачати:

а) знаходження оптимуму у взаєминах громадянського суспільства і держави, що стає зараз у світі ключем до з'ясування перспектив людини і суспільства та до збагачення інструментарію міждержавного спілкування в процесі євроінтеграції. Адаже діяльність громадянського суспільства спрямована на реалізацію загальних для людської цивілізації потреб особистості через доцільне у кожний конкретно історичний момент обмеження кількості владних структур та поля їхньої діяльності; б) введення у дію механізму реалізації потенціалу громадських організацій щодо посилення продуктивності влади у сфері демократизації та соціалізації держави, а також захисту прав і свобод громадян шляхом незалежної експертизи державних рішень, участі у законотворчості, моніторингу виконання органами виконавчої влади державних рішень та дотримання міжнародних угод тощо; в) впровадження у політичну свідомість та громадську думку прагматичного розуміння характеру та функцій громадянського суспільства, корисного з точки зору реалізації як повсякденних потреб громадян, так і довгострокових національних інтересів України з огляду на перспективу європейської інтеграції. Курс на європейську інтеграцію є природним наслідком здобуття Україною державної незалежності. Він викристалізовується з багатовікової історії нашого народу, його ментальності та етнічних коренів і стосується передусім європейської самоідентифікації українського народу, стратегічних орієнтирів внутрішніх перетворень, логіки поглиблення трансформаційних про цесів, політики реформ. Проте масмо враховувати і геополітичний вимір розширеного ЄС. Мова йде про кроки у напрямку посилення геополітичної достатності Євросоюзу, про перспективи Європи як визнаного лідера світового цивілізаційного процесу. Якщо розглядати розширення ЄС у такій площині, то стає зрозумілим, що наміри України щодо набуття у майбутньому повноправного членства у цій організації мають реальні передумови. Це - процес, що передбачає не лише напу, а й зворотну зацікавленість. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, є підстави стверджувати, що ЄС такою ж мірою зацікавлений у цивілізованій демократичній Україні, як і Україна в ЄС [3, с.648].

Ідея громадянського суспільства відіграє величезну роль у Європейському Союзі. Слід визнати, що розвинуті інститути громадянського суспільства є сприятливою ознакою суспільного життя. Є багато європейських неурядових організацій та платформ координації між ними. Встановлено, зокрема, що громадянське суспільство – контактна група та соціальна платформа, яка об'єднує різні організації. Такі установи мають соціальні цілі. Прикладами є Європейський форум з проблем інвалідності, Європейська мережа проти расизму, Європейське екологічне бюро, Європейська мережа з боротьби з бідністю та інші. Нинішня Європейська комісія спрямована на поліпшення механізмів для проведення консультацій з організаціями громадянського суспільства. Утворення рівноваги та балансу в громадянському суспільстві є однією з основних умов його існування та подальшої модернізації в умовах євроінтеграції [4, с.67].

Список використаних джерел:

1. Машталір Х., Леськів С. Інтеграція України до європейського союзу як основа для розбудови громадянського суспільства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 163-166.

2. Удовиченко Н.В. Становлення громадянського суспільства в Україні: проблеми і перспективи. Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Правозахисний рух: історія і сучасність». 2015. С. 73-75.

3. Барков В.Ю., Розова Т.В. Громадянське суспільство як чинник євроінтеграції України. Український соціум національний інститут стратегічних досліджень 2005. С. 645-650.

4. Лотюк О. С. Громадянське суспільство в контексті європейської інтеграції. Європейські перспективи. 2014. №7. С.64-68.